

Lokale politici moeten duidelijker zijn over de grenzen van hun macht

Uit: De Gelderlander, zaterdag 24 november 2008

Speelt de gemeente nog wel een beslissende rol bij de ontwikkelingen in de stad? Die vraag stelde onderzoekster Klaartje Peters deze week tijdens een LUX-debat. Ze vindt dat stadsbestuurders beter moeten aangeven waar ze nog wel over gaan.

Wie gaat er over wat er in de Nijmeegse wijken gebeurt? U denkt waarschijnlijk aan de gemeente, en dat is logisch: het gemeentebestuur is verantwoordelijk voor het bestuur van de stad. Maar is het ook terecht? In veel gewone wijken is het tegenwoordig behoorlijk druk met andere partijen dan de gemeente. De wijkmanager heeft zowat een dagtaak aan het ontvangen van minister Vogelaar en haar ambtenaren, gedeputeerden van de provincie, Kamerleden op werkbezoek en ander hoog bezoek. Intussen moet hij of zij volgen wat er allemaal nog meer gebeurt in de wijk. Woningcorporaties, de Zorggroep Zuid-Gelderland, de GGD, welzijnsorganisatie Tandem, busbedrijf Novio, al deze en andere partijen zijn samen en ieder voor zich bezig met de leefbaarheid en de ontwikkeling van de wijk. Dit geldt ook voor private partijen als projectontwikkelaars, maar ook banken en winkeliers. Er worden plannen gemaakt voor woonzorgzones, multifunctionele accommodaties, een winkelcentrum, gericht op de behoeften van de (toekomstige) wijkbewoners. Wat kan de gemeente daar nog aan bijdragen eigenlijk?

Het antwoord daarop is vaak: de gemeente is er voor de regie, en voor het algemeen belang. De gemeente moet ervoor zorgen dat de genoemde maatschappelijke organisaties over hun organisatiebelang heen kijken. Ze mogen bepaalde, bijvoorbeeld de minder kapitaalkrachtige bevolkingsgroepen of wijken niet overslaan, omdat dat minder rendabel zou zijn. Om dat algemeen belang te dienen hebben we gekozen bestuurders, die op basis van een kiezersmandaat de kans krijgen vier jaar lang deze ontwikkelingen in goede banen te leiden, te sturen als het even kan.

Van die bestuurders verwachten we dat zij al deze activiteiten in de wijk coördineren en regisseren, en daarbij het belang van de Nijmeegse bevolking in de gaten houden. Maar de vraag is of dit wel een reële verwachting is. De andere spelers - met uitzondering van de welzijnsorganisaties misschien - zijn beter toegerust dan de gemeente, en hebben een betere machtspositie. De corporaties zijn een bekend voorbeeld: als maatschappelijke ondernemingen met hun eigen woningbezit kunnen zij in feite hun eigen gang gaan. Ze moeten ook wel: we hebben ze verzelfstandigd en uitdrukkelijk de opdracht gegeven de markt op te gaan. Hetzelfde geldt voor de zorginstellingen, het openbaar vervoersbedrijf en ook de welzijnsorganisatie (en natuurlijk voor de private partijen als banken en projectontwikkelaars): zij zijn prima in staat zelf de behoeften van hun klanten te onderzoeken en daarop in te spelen.

Zowel wethouders als raadsleden stuiten regelmatig op de beperkte invloed die zij hebben op deze partijen. Hoe zorg je ervoor dat de pinautomaat blijft, of de bushalte niet wordt opgeheven? Hoe zorg je als gemeente voor voldoende bedrijvigheid in de wijk, en een zorgcentrum waar dat nodig is? Dat geldt niet alleen voor het Nijmeegse, maar is iets waar gemeenten door heel Nederland mee worstelen. Het betekent dat lokale politici duidelijker

moeten zijn over de grenzen van hun macht: zij gaan niet overal meer over. En of dat nu goed is of slecht, het is een gegeven. Maar het betekent ook dat de gemeente en lokale politici strategischer moeten opereren dan nu soms gebeurt. Vooraf je doelstellingen bepalen, duidelijk aangeven wat je daarbij verwacht van private en semi-private partijen, vervolgens harde afspraken maken en de andere partijen daaraan houden. Er is nog heel wat te winnen op dat vlak. In het politieke theater dat de gemeentepolitiek nu eenmaal is, is dit misschien niet de opvallende, dramatische rol die je allemaal wel zou willen spelen. Maar het eindresultaat wordt er wel beter van.

Klaartje Peters is bestuurskundig onderzoeker en publiciste. In opdracht van debatcentrum LUX deed zij onderzoek naar de rol van de gemeente Nijmegen.